

Наукові перспективи
Видавнича група

HAPPY
Holidays

Bulletin of Science and Education

ВІСНИК науки та
освіти

ISSN 2786-6165 (ONLINE)

З Різдвам
Христовим
та Новим роком!

№ 6(6) 2022

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська організація «Християнська академія
педагогічних наук України»**

«Вісник науки та освіти»

***(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)***

Випуск № 6(6) 2022

Київ – 2022

Publishing Group «Scientific Perspectives»

**Public organization "Christian Academy of Pedagogical
Sciences of Ukraine"**

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ", Series"
Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 6(6) 2022

Kiev – 2022

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»:
журнал. 2022. № 6(6) 2022. С. 263

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 30.12.2022, № 8/12-22)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, громадської наукової організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання» та громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна).

Редакційна колегія:

- ✦ Александрова (Верб) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✦ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✦ Волошенко Марина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Державного університету "Одеська Політехніка" (Одеса, Україна)
- ✦ Головня Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✦ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✦ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- ✦ Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✦ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)
- ✦ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)

- ✦ Маташ Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✦ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✦ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✦ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✦ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✦ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✦ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методику її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✦ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✦ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✦ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✦ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✦ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- ✦ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✦ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант (м. Дніпро, Україна)
- ✦ Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)
- ✦ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✦ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✦ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✦ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✦ Чікарькова Марія Юріївна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✦ Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✦ Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✦ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✦ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✦ Янкович Олександра Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогії і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
- ✦ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «ФІЛОЛОГІЯ»

- Guluzade Gulara Knyaz gizi** 9
*POSITIVE REAL HEROES IN FAIRY TALES OF AZERBAIJAN
AND KYRGYZSTAN*
- Hlavatska Yu.L.** 20
*PRODUCTIVE COMMUNICATION SPEECH STYLE:
“JOINT CREATIVITY” (CASE STUDY OF THE LITERARY
BIOGRAPHY BY W. ISAACSON “STEVE JOBS: BIOGRAPHY”)*
- Klymenko L.V., Pityk K.M.** 35
*BRAND COMMUNICATION IN DIGITAL MEDIA SPACE:
SOCIO-DISOURSE DIMENSION*
- Zeynally Jale Elshan gizi** 47
*REFLECTION OF THE WOMEN RIGHTS IN THE TURKISH
LITERARY TRADITION OF THE 20TH CENTURY*

СЕРІЯ «ПЕДАГОГІКА»

- Burkovska O.Yo., Yeshchenko H.L.** 56
*USING CLOUD TECHNOLOGIES WHEN LEARNING
ENGLISH DURING THE MARTIAL LAW*
- Андрущак М.О.** 65
*МОДУЛЬНА СИСТЕМА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
СТУДЕНТІВ ТА НОВІТНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В
ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ*
- Брижак Н.Ю., Горват М.В., Олійник Г.М.** 76
*ГЕНЕЗА ПОНЯТТЯ «ІНТЕРАКТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ»
У КОНТЕКСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ*

УДК 004.031.42:005.336.2:[001.891:159.9:37](045)

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2022-6\(6\)-76-86](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2022-6(6)-76-86)

Брижак Надія Юрївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти, Мукачівський державний університет, вул. Ужгородська, 26, м. Мукачево, 89600, тел.: (031) 312-11-09, <https://orcid.org/0000-0003-2795-6005>

Горват Маріанна Василівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти, Мукачівський державний університет, вул. Ужгородська, 26, м. Мукачево, 89600, тел.: (031) 312-11-09, <https://orcid.org/0000-0003-2320-9731>

Олійник Галина Михайлівна кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності, Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка, вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027, тел.: (0352) 43-58-80, <https://orcid.org/0000-0002-8279-7433>

ГЕНЕЗА ПОНЯТТЯ «ІНТЕРАКТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ» У КОНТЕКСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Анотація. Проблема формування професійних компетентностей майбутнього вчителя нової української школи, здатного моделювати освітній процес, самостійно генерувати і реалізовувати нові освітні ідеї та технології навчання і виховання, є актуальною сьогодні. Адже сьогодні вимагає від педагога гнучкість і нестандартність мислення, розвиненого інтелекту, комунікативних навичок, вміння адаптуватися до швидких змін життя, здатність використовувати сучасні інтерактивні технології в освітньому процесі.

Мета – розкрити сутність і зміст поняття «інтерактивна компетентність» у контексті психолого-педагогічних досліджень.

У ході дослідження використано методи аналізу, синтезу та теоретичного узагальнення.

На основі узагальнення результатів наукових досліджень вчених було виявлено, що існує єдиного підходу до тлумачення поняття «інтерактивна компетентність». Однак автори зазначають, що компетентність – це здатність застосовувати набуті знання, уміння,

навички, для виконання певного виду професійної діяльності. А інтерактивна компетентність характеризується як опанування системою знань у межах професійної діяльності, усвідомленням необхідності побудови освітнього процесу на основі взаємодії його основних суб'єктів, наявністю позитивного досвіду такої взаємодії й навчання завдяки методам і прийомам взаємодії в навчальному і виховному процесах.

У дослідженні автори статті спираються на Професійний стандарт вчителя закладу загальної середньої освіти та на Концепції НУШ, в яких містить перелік та опис загальних і професійних компетентностей вчителя.

Автори зазначають, що науковці розглядають інтерактивну компетентність як різновид соціальної, що пов'язаний із системою знань, необхідних для організації успішних професійних взаємодій.

У статті розкрито зміст понять «компетентність», «компетенція», «інтерактивна компетентність» «встановлено взаємозв'язок між цими поняттями. На основі аналізу існуючих наукових підходів запропонована акторська дефініція поняття «інтерактивна компетентність» як інтегральна якість особистості, що виявляється у здатності до інтеракції, міжособистісної комунікації, рівноправного спілкування, забезпечення співпраці, спроможності активізувати інтерактивну взаємодію учасників освітнього процесу.

Ключові слова: компетентність, компетентний, компетенції, інтерактивна компетентність, заклад вищої освіти.

Bryzhak Nadiia Yuryivna PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), associate professor, Department of Theory and Methods of Primary Education, Mukachevo State University, Uzhhorodska St., 26, Mukachevo, 89600, tel.: (031) 312-11-09, <https://orcid.org/0000-0003-2795-6005>

Horvat Marianna Vasylivna PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), associate professor, Department of Theory and Methods of Primary Education, Mukachevo State University, Uzhhorodska St., 26, Mukachevo, 89600, tel.: (031) 312-11-09, <https://orcid.org/0000-0003-2320-9731>

Oliinyk Halyna Mykhaylivna PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), associate professor, Department of Social Pedagogy and Social Work, Ternopil national pedagogical university, Volodymyr Hnatyuk, M. Kryvonosa St., 2, Ternopil, 46027, tel.: (0352) 43-58-80, <https://orcid.org/0000-0002-8279-7433>

THE GENESIS OF THE CONCEPT "INTERACTIVE COMPETENCE" IN THE CONTEXT OF PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL RESEARCH

Abstract. The problem of forming the professional competencies of the future teacher of the new Ukrainian school, who is able to model the educational process, independently generate and implement new educational ideas and technologies of learning and education, is relevant today. After all, today requires from the teacher flexibility and non-standard thinking, developed intelligence, communication skills, the ability to adapt to rapid changes in life, the ability to use modern interactive technologies in the educational process.

The goal is to reveal the essence and content of the concept of "interactive competence" in the context of psychological and pedagogical research.

In the course of the research, the methods of analysis, synthesis and theoretical generalization were used.

Based on the generalization of the results of scientific research by scientists, it was found that there is a single approach to the interpretation of the concept of "interactive competence". However, the authors note that competence is the ability to apply acquired knowledge, skills, and abilities to perform a certain type of professional activity. And interactive competence is characterized as mastery of the knowledge system within professional activity, awareness of the need to build an educational process based on the interaction of its main subjects, the presence of positive experience of such interaction and learning thanks to the methods and techniques of interaction in educational and educational processes.

In the research, the authors of the article rely on the Professional Standard of a teacher of a general secondary education institution and on the Concept of the National Academy of Sciences, which contains a list and description of the general and professional competencies of a teacher.

The authors note that scientists consider interactive competence as a type of social competence, which is related to the system of knowledge necessary for the organization of successful professional interactions.

The article reveals the meaning of the concepts "competence", "competence", "interactive competence", "the relationship between these concepts is established. On the basis of the analysis of existing scientific approaches, an actor's definition of the concept of "interactive competence" is proposed as an integral quality of the individual, which manifests itself in the ability to interact, interpersonal communication, equal communication,

ensuring cooperation, and the ability to activate the interactive interaction of participants in the educational process.

Keywords: competence, competent, competences, interactive competence, institution of higher education

Постановка проблеми. Сучасний період життя нашого суспільства зумовлює істотну модернізацію змісту і структури педагогічної освіти. Адже сьогодні вимагає від педагога гнучкість і нестандартність мислення, розвиненого інтелекту, комунікативних навичок, вміння адаптуватися до швидких змін життя, здатності працювати з інформаційно-комунікаційними технологіями та природно інтегрувати їх в освітній процес, здатність до постійної самоосвіти й самовдосконалення, ефективної діяльності в нестандартних ситуаціях та спрямованості на творчу самореалізацію, а це можливо лише за умови досягнення високого рівня компетентності, наявності розвинених професійних та особистісних здібностей тощо. Ця проблема зафіксована у таких нормативно-правових документах України як: Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про освіту» (2017 р.), «Про вдосконалення вищої освіти в Україні» (2020 р.), Професійному стандарті «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» (2020 р.) тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Пошуки наукових підходів щодо розуміння сутності поняття «інтерактивна компетентність» стали справжнім викликом для української системи вищої освіти. Як показали результати аналізу сучасної психолого-педагогічної літератури ідеями впровадження компетентнісного підходу в освіту займалися такі науковці як: Л. Анциферова, Н. Бібік, І. Зязюн, Н. Кузьміна, Л. Петровська, А. Маркова, Л. Мітіна, Л. Олексєвої. О. Реан, В. Хутмахер, А. Хуторський та ін. Науковці Л. Антонюк, Н. Василькова, Д. Ільницький, І. Кулаг та В. Турчанінова у своїй колективній монографії розкрили світовий досвід впровадження компетентнісного підходу у вищу освіту, визначили та проаналізували проблеми та недоліки його застосування. Теоретичний аналіз понять «компетенція» та «компетентність», їх порівняння, визначення спільних та відмінних рис присвячено публікації Б. Грудиніна, С. Лейко, М. Голованя, Д. Астаф'єва, Е. Зеєра та Е. Симанюк.

Проблему інноватики в педагогіці розглядали такі вчені як: О. Арламов, В. Журавльов, В. Загвязинський та ін; питання впровадження в освітній процес інтерактивних технологій було об'єктом досліджень таких науковців, як Т. Бичківська, Л. Варга,

Н. Волкова, Н. Годованець, І. Гевко, О. Карпова, О. Комар, О. Пометун, О. Пехота, С. Сисоєва та ін.. Особливості формування інтерактивної компетентності майбутніх учителів досліджено в роботах таких науковців і педагогів, як Л. Вольнова, І. Микитюк, М. Радишевська, В. Сікора, О. Сидорук та ін.. Однак, незважаючи на наявність певної кількості публікацій з цієї проблеми, інтерактивна компетентність в освіті потребує подальшого всебічного та ґрунтовного дослідження.

Мета статті – розкрити сутність і зміст поняття «інтерактивна компетентність» у контексті психолого-педагогічних досліджень.

Виклад основного матеріалу. Розгляд проблеми передусім вимагає чіткого з'ясування суті наступних основоположних понять: «компетенція», «компетентність», «інтерактивна компетентність». Зупинимось на них більш докладніше

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови за редакцією В. Бусела поняття «компетенція» розглядається як коло повноважень якої-небудь установи або особи; коло питань, у яких дана особа має знання, досвід. Компетентність – це певна сума знань в особі, яка дозволяє їй судити про що-небудь, висловлювати переконливу, авторитетну думку [1, с. 3].

Водночас, К. Пономарьова вважає, що компетенція – це суспільна норма, вимога, яка включає знання, уміння, навички, способи діяльності, певний досвід, а компетентність – це здатність застосовувати набуті знання, уміння, навички, способи діяльності, власний досвід у нестандартних ситуаціях з метою розв'язання певних життєво важливих проблем. Компетентність є особистісним утворенням, яке проявляється в процесі активних самостійних дій людини» [2, с. 49].

У Концепції «Нова українська школа» (2016 р.): «компетентність – динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [3, с.10].

Джон Равен у своїй праці «Компетентність у сучасному суспільстві» (1984) трактує компетентність, як життєвий успіх у соціально значущій галузі [4, с. 253]. Він окреслює 39 видів компетентностей, які ототожнює з «мотивованими здібностями». Серед них: здатність до самоосвіти, самоконтроль, критичне мислення, готовність до вирішення складних проблем, упевненість у собі, наполегливість, здатність до спільної роботи, персональна відповідальність та ін. [4, с. 253, 281-296].

На думку Л. Карпової [5, с. 195], тлумачення терміна «компетентність» має як широкий, так і вузький зміст. У широкому

сенсі компетентність розуміється як ступінь зрілості людини, що припускає певний рівень психічного розвитку особистості (навченість і вихованість) та дозволяє індивіду успішно функціонувати в суспільстві. У вузькому сенсі компетентність розглядається як діяльнісна характеристика, тобто ступінь включення людини в діяльність, що передбачає ціннісне ставлення до останньої.

Експерти програми «DeSeCo» під компетентністю розуміють здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби, діяти й виконувати поставлені завдання. Кожна компетентність побудована на поєднанні взаємовідповідних пізнавальних ставлень і практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань і вмінь, усього того, що можна мобілізувати для активної дії [6].

Дещо іншим є визначення Т. Волобуєвої, яка компетентність розуміє як складну інтегративну якість особистості, що сприяє готовності здійснювати деяку діяльність, причому йдеться не про окремі знання або вміння й навіть не про сукупність окремих видів діяльності, а про властивість, що дає можливість людині здійснювати діяльність цілісно [7].

Отже, підсумовуючи вище викладене робимо висновок про те, що компетентність – це здатність застосовувати набуті знання, уміння, навички, для виконання певного виду професійної діяльності.

Перехід до Нової української школи неможливий без підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів, адже сучасному суспільству потрібні фахівці, які готові до включення у подальшу життєдіяльність і спроможні практично вирішувати життєві та професійні проблеми, що постають перед ними після закінчення закладів вищої освіти.

23 грудня 2020 року Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України затверджено Професійний стандарт для вчителя закладу загальної середньої освіти. Він містить перелік та опис загальних і професійних компетентностей вчителя [8]. До загальних компетентностей увійшли: громадянська, соціальна, культурна, лідерська та підприємницька. До переліку професійних компетентностей увійшли: мовно-комунікативна, предметно-методична, інформаційно-цифрова, психологічна, емоційно-етична, педагогічне партнерство, інклюзивна, здоров'язбережувальна, проектувальна, прогностична, організаційна, оцінювально-аналітична, інноваційна, рефлексивна, здатність до навчання впродовж життя та інші. Усього в документі схарактеризовано 46 професійних компетентностей вчителя. Складові частини професійної компетентності тісно взаємопов'язані одна з одною, взаємозалежні,

кожна продуктивна лише за наявності інших, сформованих достатньою мірою, набуття їх варто вважати обов'язковими для успішної педагогічної діяльності в сучасних умовах розвитку суспільства.

У Концепції НУШ [3] виділено десять ключових компетентностей, що необхідні для життя, серед яких окремо стоїть соціальна та громадянська компетентність. Як показав аналіз психолого-педагогічної та соціально-психологічної літератури, науковці розглядають інтерактивну компетентність як різновид соціальної, що пов'язаний із системою знань, необхідних для організації успішних професійних взаємодій.

З довідково-енциклопедичних джерел відомо, що слово «інтерація» (дослівно «взаємодія») походить від латинського, французького та англійського «interaction», складовими елементами якого є префікс «inter», що означає «між», «посеред»; та корінь «action» – дія, діяльність, отже інтерація є опосередкованим спілкуванням, обмін думками, ідеями або почуттями двох або більше осіб.

Дефініція «інтерактивна компетентність» у Великому тлумачному словнику сучасної української мови трактується як добра обізнаність про взаємодію; коло повноважень якої-небудь установи або особи під час взаємодії [1, с. 24].

Здебільшого, інтерактивна компетентність розглядається закордонними вченими в таких аспектах: у комунікативному аспекті – як здатність діяти відповідно до критеріїв спілкування з однолітками та дорослими (Ф. Кліппел); у аспекті взаємодії – як знання про правила поведінки з учителем та з іншими учнями (Р. Еліс, Л. Ван Лаер); в інформативному аспекті – як обмін думками, почуттями та ідеями між всіма учасниками спілкування, результат якого – взаємний вплив (Д. Браун, Д. Річардс).

Дж. Річардз у своїй науковій роботі дає визначення інтерактивної компетентності, що становить собою здатність відповідати правилам та вимогам спілкування на занятті та в реальному житті; здатність взаємодіяти з ровесниками та дорослими під час виконання будь-якого завдання. Для того, щоб мати інтерактивну компетентність, слід спиратися на три основні функції: 1) розуміти та розшифрувати очікуваний результат після виконання завдання та отримання нової інформації; 2) брати активну участь у виконанні одного або кількох завдань; 3) отримувати відповідний відгук згідно з якістю виконаного завдання [9].

Дослідниця Г. Харитонова визначає інтерактивну компетентність як особистісну здатність педагога, що дозволяє йому в різних, мінливих

умовах, ефективно організувати спільну діяльність, успішне спілкування з учнями, в результаті яких відбуваються позитивні зміни взаємодіючих суб'єктів, пов'язані з їх внутрішнім ростом і розвитком, приводять до найбільш повної самореалізації особистості в ситуаціях взаємодії [10, с. 46].

Зокрема, М. Радишевська визначає інтерактивну компетентність, як здатність майбутньою вчителя до міжособистісної комунікації, спроможність майбутнього фахівця активізувати діяльність у процесі міжсуб'єктної взаємодії, яка передбачає його готовність до здійснення безперервного індивідуального розвитку, що ґрунтується на сукупності знань, умінь, досвіду майбутнього спеціаліста тактовного і рівноправного спілкування і виявляється в уміннях майбутнього вчителя створювати комфортні і творчі умови взаємодії. Вченою, на основі дефініції, виокремлені складові компоненти інтерактивної компетентності, зокрема: здатність до міжособистісної комунікації; спроможність активізувати діяльність у процесі міжсуб'єктної взаємодії, готовність до здійснення безперервного індивідуального розвитку; сукупність знань, умінь, досвіду тактовного і рівноправного спілкування; вміння створювати комфортні і творчі умови взаємодії [11, с. 88].

Безперечно, інтерактивна компетентність характеризується як опанування системою знань у межах професійної діяльності, усвідомленням необхідності побудови освітнього процесу на основі взаємодії його основних суб'єктів, наявністю позитивного досвіду такої взаємодії й навчання завдяки методам і прийомам взаємодії в навчальному і виховному процесах.

Аналіз визначень й обсягу поняття «інтерактивна компетентність» в дискурсі вітчизняних і зарубіжних науковців виявив деякі спільні закономірності, що можна узагальнити таким чином:

1) Інтерактивна компетентність виявляється на кожному занятті і, разом з тим, це є елемент небуденності, особливості, нестандартності, творчості, що мислиться такою тільки на тлі обов'язкових, тривіальних, типових елементів.

2) Сформуванню інтерактивної компетентності у здобувача вищої освіти неможливо тільки з боку суб'єкта освітнього процесу (викладача, наставника або тренера). Для цього має бути актуалізовано інтерактивне середовище, організовано інтерактивне навчання.

3) Інтерактивна компетентність, на відміну від знань, умінь і навичок, котрі необхідні для роботи, не має верхньої межі досконалості й конкретного опису (обсягу) особистісних характеристик. Це – постійний процес (упродовж навчальної діяльності й професійного життя).

4) Інтерактивна компетентність тісно пов'язана з діяльністю, особистісною сферою, вона у змозі задовольнити потреби комунікативного розвитку.

До складників інтерактивної компетентності Є. Бурова зараховує:

– інтелектуальний компонент, який характеризується самостійністю мислення, інтернальним локусом контролю, правильними схемами соціального сприйняття, наступністю та послідовністю реального та ідеального рівнів самосвідомості, високою та адекватною самооцінкою, розвиненою рефлексією, відкритістю сприйняття, тимчасовою орієнтацією на сьогодні.

– емоційний компонент, який передбачає високу самоповагу і почуття власної гідності, почуття внутрішньої свободи, емоційну стабільність, системність мотиваційно-потребнісної сфери, що включає моральні мотиви гуманізму і відповідальності.

– поведінковий компонент, який забезпечується вольовими процесами, високим ступенем самоконтролю та водночас природною спонтанністю реакцій. Він узагальнює і синтезує умови та зміст попередніх компонентів і проявляється в можливості людини розмірковувати та діяти незалежно від сторонніх впливів, в ініціативності, активності людини, у вмінні не знеособлюватись у групі та не стверджувати своє Я за рахунок придушення свободи інших людей, у здібності відстоювати свої інтереси соціально прийнятним чином, в усвідомленості своїх дій та вчинків. Критерієм ефективності такої поведінки вважатимуться досягнення суб'єктом своїх цілей [12, с. 205 – 206].

Висновки. Отже, інтегруючи сутнісні характеристики ключових понять дослідження, інтерактивну компетентність розуміємо як інтегральну якість особистості, яка виявляється у здатності до інтеракції, міжособистісної комунікації, рівноправного спілкування, забезпечення співпраці, спроможності активізувати інтерактивну взаємодію учасників освітнього процесу. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні педагогічних умов формування інтерактивної компетентності у процесі навчання майбутніх учителів початкових класів.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь : Перун, 2005. – 1728 с.
2. Пономарьова К Реалізація компетентнісного підходу в навчанні молодших школярів української мови / К. Пономарьова. – Почат. шк. – 2010. – № 12. – С. 49–52.
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

4. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие, реализация / Дж. Равен. – М.: Когито-Центр, 2002. – 400 с.

5. Карпова Л. Г. Становлення концептуальності вчителя на основі акмеологічного підходу /Л. Г. Карпова // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наук. пр. Запоріжжя : Запорізь. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти, Гуманіт. ун-т «Запорізь. ін-т держ. та муніцип. упр.». – 2006. – Вип. 40. – С. 193–198.

6. Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Frame of Reference for an Assessment and Research Program [Electronic resource] / OECD (Draft). – Electronic data (1 file). – Mode of access: http://www.unescobkk.org/fileadmin/user_upload/aims/literacy/FrameworksAssessment_Scott.pdf.

7. Волобуєва Т. Оновлення змісту професійної компетентності педагогічних кадрів / Т. Волобуєва // Рідна школа. – 2006. – С. 21–23.

8. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» URL: <https://vseosvita.ua/news/zatverdzeno-standart-vcitel-pocatkovih-klasiv-zakladu-zagalnoi-serednoi-osviti-2242.html>

9. Richards J.C. Reflective Teaching in Second Language Classroom. CUP, 1994. P. 84–144.

10. Харитонова А.Г. Развитие интерактивной компетентности студентов в образовательном процессе педагогического колледжа: дис. ...канд. пед. наук.: 13.00.01 / Иркутский государственный педагогический университет. Иркутск, 2005. 220 с.

11. Радишевська М. М. Формування інтерактивної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей в процесі професійної підготовки : дис. .,- канд. пед. наук. : 13.00.04 / Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир, 2015. 306 с.

References:

1. Busel V.T.(2005). *Velykyy tlumachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy [Great explanatory dictionary of contemporary Ukrainian language]* Irpin: Perun [in Ukrainian].

2. Ponomarova, K. (2010). Realizatsiya kompetentnisnoho pidkhodu v navchanni molodshykh shkolyariv ukrayinskoyi movy [Implementation of the competence approach in the teaching of Ukrainian language to younger schoolchildren]. “Pochatkova shkola” [in Ukrainian].

3. Kontseptual'ni zasady reformuvannya seredn'oyi shkoly. «Nova ukrayins'ka shkola». (2016).[Conceptual principles of secondary school reform. «New Ukrainian school» URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> [in Ukrainian].

4. Raven Dzh. (2002). Kompetentnost' v sovremennom obshchestve: vyyavlenye, razvytye y realizatsyya [Competence in modern society: identification, development, implementation]. Moscow: Kohyto-Tsentr [in Russian].

5. Karpova, L. H. (2006). Stanovlennya kontseptual'nosti vchytelya na osnovi akmeolohichnoho pidkhodu [Formation of the teacher's conceptuality based on the acmeological approach]. *Pedahohika i psykholojiya formuvannya tvorchoyi osobystosti: problemy i poshuky – Pedagogy and psychology of the formation of a creative personality*, 40, (pp.193–198) Humanit. Zaporizhia University [in Ukrainian].

6. Definition and Selection of Competencies (2010). Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Frame of Reference for an Assessment and Research Program – OECD (Draft) URL: http://www.unescobkk.org/fileadmin/user_upload/aims/literacy/FrameworksAssessment_Scott.pdf [in English].

7. Volobuyeva, T. (2006). Onovlennya zmistu profesiynoyi kompetentnosti pedahohichnykh kadriv [Updating the content of the professional competence of pedagogical staff] *Ridna shkola – Home school*, 21–23. [in Ukrainian].

8. Profesiynny standart «Vchytel' pochatkovykh klasiv zakladu zahal'noyi seredn'oyi osvity» [Professional standard "Teacher of primary classes of general secondary education institution"]. URL: <https://vseosvita.ua/news/zatverdzeno-standart-vcitel-pocatkovih-klasiv-zakladu-zagalnoi-serednoi-osviti-2242.html>. [in Ukrainian].

9. Richards, J.C. (1994). *Reflective Teaching in Second Language Classroom*. CUP, pp. 84–144. [in English].

10. Kharytonova, A.H. (2005). *Razvytye ynteraktyvnoy kompetentnosti studentov v obrazovatel'nom protsesse pedahohycheskoho kolledzha* [Development of interactive competence of students in the educational process of the pedagogical college]. *Candidate's tsesis*. Irkutsk [in Russian].

11. Radyshevska, M. M. (2015) *Formuvannia interaktyvnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv humanitarnykh spetsialnostei v protsesi profesiinoi pidhotovky* [Formation of interactive competence of future teachers of humanities in the process of professional training]. *Candidate's tsesis*. Zhytomyr. Ukraine: Zhytomyr Ivan Franko State University.